

LUNDS
UNIVERSITET

Migration och utveckling

– en studie om dess relation och hur migration kan skapa
möjligheter till utveckling

Angelica Svensson

Institutionen för kulturgeografi
och ekonomisk geografi
UTVK01
Ht/2010

Handledare: Franz-Michael Rundquist

Innehållsförteckning

Förkortningar	3
1. Inledning	4
1.1 Syfte och frågeställningar	4
1.2 Avgränsningar	5
1.3 Disposition	6
2. Metod och material	6
3. Teoretiska utgångspunkter	8
3.1 Push and pullteorin	8
3.2 Schengenavtalet	8
3.3 Dublinförordningen	9
3.3.1 Eurodac	9
3.4 Bakgrund	10
4. Olika former av migration	12
4.1 Arbetskraftsmigration	13
4.2 Asyl	13
4.3 Cirkulär migration	14
5. Positiva effekter av migration	15
5.1 Effekter i ursprungslandet	16
5.1.1 Remitteringar	16
5.1.2 Återvändande	17
5.1.3 Skapande av nätverk	17
5.2 Effekter i destinationslandet	18
5.2.1 Bidrag till ekonomin	18
5.2.2 Kulturell påverkan	19
6. Negativa effekter av migration	19
6.1 Effekter i ursprungslandet	19
6.1.1 Brain Drain	20
6.1.2 Fler effekter	20
6.2 Effekter i destinationslandet	21
6.2.1 Rädsla och misstänksamhet	21
6.2.2 Brain Waste	22
6.2.3 Fler effekter	22
7. Migration och utveckling	23
8. Slutsatser och diskussion	24
9. Övriga kommentarer	27
10. Sammanfattning	28
11. Referenser	30

Förkortningar

BNP: Bruttonationalprodukt
EU: Europeiska Unionen
DCs: Developed Countries
FDI: Foreign Direct Investment
FN: Förenta Nationerna
GCIM: Global Commission on International Migration
HDI: Human Development Index
KAKI: Kommittén för arbetskraftsinvandring
ILO: International Labour Organization
IOM: International Organization for Migration
LDCs: Less Developed Countries
MPI: Migration Policy Institute
OECD: Organization for Economic Co-operation and Development
SIS: Schengens informationssystem
UNDESA: United Nations Department of Economic and Social Affairs
UNDP: United Nations Development Programme
USA: United States of America

1 Inledning

Genom mänsklighetens historia har migration alltid varit en framträdande del av livet och en förutsättning för överlevnad och utveckling. Idag har globaliseringen med hjälp av förbättringar inom kommunikation och transport möjliggjort ett större flöde av människor som rör sig till andra platser. I och med detta har nya utmaningar och möjligheter skapats för samhällen världen över (se bland annat UN General Assembly, 2006; 5). Detta visas bland annat genom att ca 214 miljoner människor idag lever i ett annat land än där de är födda (IOM, 2010a). Allt fler framskrivningar tyder på en negativ befolkningstillväxt i industrialiserade länder vilket kommer att innebära ett större tryck på de människor som ska försörja den åldrande befolkningen. Parallellt med detta har exempelvis Afrika en fortsatt stark befolkningstillväxt men i vissa kontexter vecka institutioner och förutsättningar för att kunna ta hand om befolkningarna. Detta leder till en ström av främst interna men även internationella migranter i jakt på bättre villkor för sin överlevnad i form av arbetstillfällen och säkrare omgivningar.

Europa har de senaste decennierna förändrats bland annat genom Sovjetunionens och Berlinmurens fall som har inneburit en framväxt av nya stater med stora befolkningar som behöver arbete. EU har utvidgats snabbt och samtidigt som det krävs en stor invandring för att bibehålla den ekonomiska konkurrenskraften har det förts en allt mer motsägelsefull utveckling kring stärkt militariserad gränsbevakning och en näst intill ogenomtränglig visumpolitik som försvårar för människor att ta sig till EU. Detta har i sin tur lett till trafficking, illegal invandring samt att uppfinningsrikedomen gällande riskfyllda försök att ta sig in blivit större då de flesta legala vägar sedan länge är stängda (Bakgrundsfakta se bland annat Hansen, 2008; 13-16).

Kan internationell migration skapa bättre förutsättningar för utveckling eller blir det en börda för både ursprungs- och destinationsländer? På vilket sätt påverkar migrationen alla berörda parter? Migration är trots allt ett ämne som berör nästan alla världens länder då det blivit svårt att skilja på ursprungs-, transit-, och destinationsländer då de flesta länder numera tillhör alla tre kategorierna. Följden har blivit att ett större intresse har väckts på den internationella politiska arenan av att samarbeta länder emellan. Detta dels för att försöka få ut det bästa av migrationens följder men också för att ett ökat behov finns. Det finns trots allt en kännedom om att mer behövs göras för att utnyttja den potential migration kan skapa för utveckling (se bland annat Regeringen, 2006; 5).

1.1 Syfte och frågeställningar

Med denna uppsats vill jag försöka undersöka om migration kan påverka ett lands utveckling och i så fall hur. Ämnet har länge varit omdiskuterat men det är inte förrän på senare tid som många, främst institutioner, har börjat se ett samband mellan migration och utveckling. Jag förstår att migration påverkar ursprungs- och

destinationsländer olika och därför kommer jag också att titta närmare på migrationens påverkan i just dessa två kategorier. Syftet blir alltså att försöka se om och i så fall hur migration kan påverka ursprungs- och destinationsländers möjligheter eller omöjligheter till utveckling. Min huvudfrågeställning blir således:

- Påverkar migration förutsättningarna för utveckling, och i så fall i vilken utsträckning?

Jag kommer att ha två underfrågor som blir:

- Om och i så fall hur påverkas ursprungsländer av migration?
- Om och i så fall hur påverkas destinationsländer av migration?

1.2 Avgränsningar

Då jag är medveten om att internationell migration är ett oerhört komplext fenomen att studera samt att jag har valt att undersöka relationen mellan internationell migration och utveckling krävs några definitioner. När jag nämner migration i uppsatsen är det främst internationell migration jag har i åtanke om inget annat nämns. Med begreppet migration har jag utgått ifrån uppfattningen att migration syftar på och beskriver en individs rörelse från sin ursprungsplats och i detta fall till en destinationsplats som finns utanför ursprungslandet. Jag vet att den största andelen migration i världen främst är intern men då jag är intresserad av att titta närmare på hur migration påverkar utveckling i ett större perspektiv har jag valt att utgå ifrån internationell migration för att kunna studera konsekvenser i både ursprungs- och destinationsländer. Då världen är en oerhört heterogen kontext blir migrationen det också. Istället för att ha specificerat mig på ett land/samhälle, vilket hade krävts vid en studie av ett specifikt migrationsflöde, anser jag att en större mer övergripande teoretisk bild av migration är mer givande i ett helhetsperspektiv för mig.

I teoriavsnittet har jag valt att ta med två europeiska ramverk gällande migration. Detta på grund av att det var tvunget att avgränsa sig angående ram- och regelverk eftersom det finns en mängd sådana. I mitt fall har det blivit en smula problematiskt att det inte finns något eller några internationella övergripande regler för internationell migration då varje land, region eller samarbetsområde har sina egna regler. Dessutom finns det olika regler beroende på vilken form av migration man har i åtanke. Ett internationellt undantag till ett globalt ramverk kan Genèvekonventionen om flyktingars rättsliga ställning från 1951 utgöra (se Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 238). Detta är dock en konvention som är bindande men även om något land bryter mot konventionen, vilket förekommit, händer egentligen inte så mycket. Många länder tar tyvärr lätt på en konvention.

Anledningen till varför jag har valt två europeiska ramverk är just därför det inte finns några internationella, överstatliga ramverk. Samtidigt har EU passerat USA

som världens största ekonomi (se bland annat eu4journalists samt Rådström, 2009) och är på så sätt en maktfaktor att räkna med. Europa är också en av de regioner i världen som tar emot en större mängd av världens migration.

1.3 Disposition

Jag har valt att ha metodkapitlet innan teoriavsnittet då jag gärna vill förklara mitt tillvägagångssätt av informationssökning innan jag lägger fram min teoretiska utgångspunkt. Teoriavsnittet behandlar först push-pullteorin som förklarar vilka faktorer som påverkar valet att migrera. Efter det följer två europeiska ramverk gällande migration, Schengenavtalet och Dublinförordningen. Slutligen har jag lagt till en bakgrundsdel om internationell migration för att läsaren ska få en bättre bild av hur situationen ser ut samt i vilken min analys tar sin utgångspunkt i.

I analysdelen kommer jag inledningsvis att beskriva olika former av migration som jag finner nödvändiga att beröra då de är de mest framträdande inom internationell migration. Den största andelen av migranter har valt att migrera på grund av bättre möjligheter till anställning för att på så sätt förbättra sina levnadsvillkor. Därav det uppenbara valet att inkludera arbetskraftsmigration. Vidare följer asyl som är en mer påtvingad form av migration som har fått stor uppmärksamhet de senaste decennierna på grund av dess utbredning och omfattning på grund av konflikter runt om i världen. Jag har även valt att ta med cirkulär migration som ses som en av de viktigaste formerna av migration i utvecklingspsyfte. Allt fler länder har uppmärksammat och insett betydelsen av att migranter återvänder hem för kortare perioder då de kan bidra med både ekonomiska och sociala förbättringar. Kapitel 5 och 6 behandlar positiva respektive negativa effekter av migration där både ursprungs- och destinationsländer diskuteras. Avslutningsvis innan slutsatserna har jag valt att ha med ett kapitel om migration och utveckling, även om de föregående kapitlen visar på olika effekter, då relationen dessa fenomen emellan bör behandlas för sig självt också. Detta delvis för att det finns faktorer som inte ses som effekter men är ändå viktiga att redogöra för i sammanhanget.

2 Metod och material

Då denna uppsats är en litteraturstudie har jag använt mig av både primär- och sekundärkällor. Framst används papers, skrivelser, rapporter och statistik ifrån internationella underorganisationer till FN som behandlar olika former av migration såsom UNDP, ILO och UNDESA. Jag har även valt att använda en del övergripande information från den svenska regeringen och då främst från justitiedepartementet. Då mitt val av ämne är ett fenomen som är globalt med globala utmaningar och konsekvenser har jag på grund av detta velat ha

internationella källor där jag försökt välja med omsorg utifrån tillförlitlighet och rykte. Jag anser att FN och dess underorganisationer är en sådan typ av organisation. Alla fakta som jag tillförskansat mig av den svenska regeringen är jag väl medveten om att den är politiskt laddad. Trots att informationen innehåller en övergripande bild är den riktad åt ett visst håll beroende av sittande regering vid den tidpunkt informationen skrevs.

Då jag har bearbetat statistik för att kunna bilda mig en uppfattning om den internationella migrationens flöden och rörelser har jag använt mig av en del kvantitativa källor. Annars är största delen av källorna kvalitativa då exempelvis rapporter har en mer analyserande och/eller beskrivande roll.

En källa som fått stort utrymme i min analys är Human Development Report 2009 om mänsklig mobilitet skriven av UNDP då den uppmärksammar och fokuserar på migration samt ger en trovärdig, problematiserande och samtidigt aktuell bild av företeelsen. Jag valde att använda en stor del av rapporten då jag tycker att den har ett djup som många andra källor inte har. Även om FN bör ha en neutral hållning skulle jag tro att så inte alltid är fallet. Rapporten innehåller statistik som är svår att snedvrída men samtidigt har författarna olika politiska inställningar och speciella ämnesområden som tilltalar mer och som kanske fått mer utrymme än andra.

Då min frågeställning skiftat en del under arbetets gång har det varit svårt att söka specificerat material utan jag har varit tvungen att hålla en viss övergripande sökmetod. Sökord jag använt har varit:

- Migration
- Migration flows
- International migration
- Migration and development

I början av mitt arbete letade jag efter böcker som behandlade ämnet och mitt problem har ofta varit att det finns för mycket publicerat inom ämnet. Det har skrivits en hel del och det har varit svårt att veta vilket som är värt att arbeta med. Ett annat problem som lett till att jag inte använt mig av så mycket böcker är att jag varit ute efter aktuella fakta och då är artiklar och rapporter från Internet mer användbara. Trots detta finns det meningsfulla och användbara böcker som är aktuella men ofta är dessa oerhört övergripande eller alldeles för snäva för mitt analysområde.

Jag vet att jag, omedvetet eller ej, har letat efter källor som på sätt och vis stärker mina tankar och funderingar som jag haft innan uppsatsens början angående min problemformulering. Detta kan självklart ha varit till min nackdel i sökandet efter information då jag kanske blundat för vissa fakta som kunde ha varit av en annan uppfattning. Självklart har jag försökt att vara så objektiv som möjligt genom att presentera både för- och nackdelar, alltså från båda sidor av myntet. Trots detta är det jag som författare som väljer vilken information som presenteras och därför färgas uppsatsens analys av min syn på verkligheten och hur jag uppfattar den.

3 Teoretiska utgångspunkter

3.1 Push- and pullteorin

Det har gjorts ett flertal försök att försöka förklara migration teoretiskt och för att förstå dess mönster. Lee presenterade på 1960-talet en modell/teori som försöker förklara varför människor väljer att migrera (Peters & Larkin, 2008; 219). Teorin härstammar ifrån neoklassisk microteori som baseras på individens beslut. När personen i fråga övervägt alla olika för- och nackdelar i hemlandet och det påtänkta destinationslandet och summan blir positiv, i detta fall att levnadsstandarden kan bli högre, väljer personen att flytta (Lundh & Ohlsson, 1999; 14). Teorin bygger på att påverkande faktorer placeras i fyra grupper, bland annat faktorer som är kopplade till ursprungsplatsen, faktorer som är kopplade till destinationsplatsen, förhindrande faktorer och personliga faktorer (Peters & Larkin, 2008; 219). Emellertid kan valet att migrera ofta begränsas på grund av olika destinationers restriktioner. Mer utvecklat beskriver Push- and pullteorin detta förlopp och förklarar att det finns en rad faktorer i den miljö personen lever i som gör att hon väljer att flytta, dessa ses som minus. Samtidigt finns plusfaktorer som talar för att stanna och faktorer som inte påverkar beslutet alls. På samma sätt finns plus- och minusfaktorer i den påtänkta destinationsmiljön. Exempel på orsaker till att vilja migrera kan vara politisk förföljelse och brist på försörjningsmöjligheter. Samtidigt kan familj, vänner och religionstillhörighet tala för att stanna i sin hemmiljö. Möjligheter att förändra och förverkliga sitt och sin familjs liv ses ofta som drivkrafter för migration (KAKI, 2005; 26-27). Emellertid utgår denna enkla teori ifrån att personen i fråga som funderar på att migrera är rationell, har fritt val samt att det föreligger fullständig information som är kostnadsfri. Dock lever inte människor i vakuum och även om vi vet att det finns stora skillnader länder emellan har trots detta inte många procent av världens befolkning valt att migrera (Lundh & Ohlsson, 1999; 16). Migration är aldrig något enkelt val, ej heller ett rationellt. Olika personer har olika förutsättningar, känslor och tolkningar av situationer som ger helt skilda konsekvenser och därför är migration ett fenomen som är svårt att generalisera och förstå (Lee, 1966; 51).

3.2 Schengenavtalet

Under 1980-talet skedde stora förändringar på den europeiska arenan, bland annat Sovjetunionens och Berlinmurens fall. Regeringarna förstod tidigt att den inre marknaden skulle få viktiga migrationspolitiska konsekvenser och började därför bygga upp samarbetsstrukturer. Schengenavtalet kom att bli det mest centrala och inflytelserika bland dessa och uppstod redan 1985 och innefattade först fem (Belgien, Tyskland, Frankrike, Holland och Luxemburg) av dåtidens 10 EU-medlemsländer. Syftet var att avskaffa gränskontrollerna för människor inom detta Schengenområde samtidigt som en gemensam kontroll och policy upprättades kring de yttre gränserna (Hansen, 2008; 64-66). Bland några av de mest

framträdande reglerna som antagits återfinns: personkontroller vid inbördes gränser har tagits bort, gemensamma regler har fastställts för personer som passerar de yttre gränserna, villkor för inresa och visum har harmoniserats, ett utökat polissamarbete inklusive rätten att förfölja brottslingar över gränser, ett förstärkt rättsligt samarbete med snabbare utlämningssystem och att Schengen Information System, SIS, har upprättats (Europa, 2009). Efter hand har allt fler anslutit sig och idag ingår 22 av de 27 EU-länderna i Schengensamarbetet. De fem länder som inte är anslutna är Bulgarien, Rumänien, Cypern, Irland och Storbritannien. Norge och Island deltar i samarbetet genom ett särskilt avtal för att behålla den nordiska passfriheten och Schweiz samarbetar också via ett speciellt avtal (EU-upplysningen, 2009). Vidare har samarbetet inneburit skapandet av den gemensamma databasen SIS, som nämnts ovan, där brottsregister och asylsökningar lagras och blir tillgängliga för alla Schengenländer. Principen om asylsökande i ett land har också arbetats igenom och innebär att en asylsökande endast kan söka asyl i ett Schengenland vars beslut sedan gäller i hela området. Denna princip har senare kommit att ligga till grund för Dublinkonventionen som innebär samma princip i hela EU (Hansen, 2008; 67). Dublinkonventionen kom senare att kallas Dublinförordningen.

3.3 Dublinförordningen

Dublinkonventionen signerades av EU-länderna 1990 men ratificerades inte förrän 1997 och innebar ett stort steg mot en gemensam europeisk migrations- och asylpolicy baserat på Genevskonventionen om flyktingars rättsliga ställning. På så sätt garanterades det att ingen skickades tillbaka för att bli utsatt för förföljelse, det vill säga att principen om "non-refoulement" skulle bevaras. Konventionen skulle också förebygga att asylsökanden inte åkte runt i Europa och lämnade in ansökningar (Kunz & Leinonen, 2007; 140, Dublinförordningen, 2003). 2003 ersattes Dublinkonventionen av Dublinförordningen där principen om första asylland tillades vilket innebär att en asylansökan endast behandlas i det första land vars gräns passerats. Syftet med den nya förordningen är att om ett avslag bestäms av ett land har inget annat medlemsland skyldighet att behandla ansökan (Dublinförordningen, 2003, Skeppholm, 2006). Däremot finns vissa undantag, exempelvis om en familjemedlem erkänts flyktingstatus i ett annat medlemsland är det landet skyldigt att behandla ansökan (Dublinförordningen, 2003; kapitel 3 artikel 7).

3.3.1 Eurodac

Eurodac är en databas¹ där asylsökandes fingeravtryck registreras och lagras. Skapandet av databasen skulle garantera Schengens men främst

---

¹ Eurodac lagrar fingeravtryck från asylsökanden och ska alltså inte förväxlas med SIS som bland annat tillhandahåller information om kriminella handlingar och personer.

Dublinkonventionens regler om asyl i endast ett land. Ländernas myndigheter skulle hjälpas att snabbt upptäcka så kallat ”asylum shopping” som innebär att en asylsökande som exempelvis fått avslag i ett land lämnar in en ny ansökan i ett annat land (Hansen, 2008; 76). Eurodacsystemet började användas fullt ut 2003 i utvecklingen mot en gemensam asylpolitik. Kritiken som uppstått är att systemet behandlar asylsökanden på samma sätt som grova brottslingar men från myndigheter har endast positiv kritik kommit efter att systemet tagits i bruk. I snitt 10 stycken asylsökande per dag som sökt asyl i flera länder uppdagades och konsekvensen blev då allt fler direktavvisningar. Under 2004 meddelade emellertid Migrationsverket att Eurodac skapat nya problem, bland annat upptäckten av flyktingar som avidentifierat sina fingertoppar för att undgå systemet (*ibid.*;138).

3.4 Bakgrund

Den internationella migrationen har kommit att påverka alla stadier av ekonomisk utveckling och alla delar av olika ideologiska och kulturella övertygelser. Det har på samma gång blivit allt svårare att särskilja länder som tidigare gjorts i ursprungs-, transit- och mottagarländer då många stater nu tillhör alla tre kategorierna. I utvecklade länder har andelen utlandsfödda ökat de senaste 30 åren men i u-länder har den minskat eller förblivit stabil. Trots detta är migrationen mellan u-länder fortsatt stor (GCIM, 2005;5). Eftersom skillnaderna mellan Nord och Syd har blivit allt större flyttar fler människor i jakt efter bättre levnadsstandard. Politiska, ekologiska och demografiska påtryckningar tvingar människor att söka sig utom sina landsgränser vilket i sin tur kan öka etniska och politiska konflikter. Även frihandeln skapar nya incitament för att flytta. Internationell migration kan påverka mer än vad organisationer trott och förutspått då människor ofta flyttar i grupper och på så sätt påverkar de sociala och ekonomiska relationerna på ursprungsplatsen (Castles & Miller, 2003; 4-5).

En allmän felaktig uppfattning angående migration är att mycket av den internationella migrationen sker från utvecklingsländer till industrialiserade länder. I verkligheten finns det nästan fyra gånger så många interna migranter som internationella. I reella siffror finns det ungefär 740 miljoner interna migranter och endast 214 internationella migranter. En av de största anledningarna till den modesta internationella rörelsen från u-länder till i-länder är främst kostnaden men även sociala skillnader såsom språk och kultur. Nästan hälften av alla internationella migranter flyttar inom sin egen region och cirka 40 procent till ett närliggande land. Sex av tio migranter flyttar till ett land med samma religion som sitt hemland och fyra av tio flyttar till ett land där det dominerande språket är det samma som sitt eget (UNDP, 2009; 22).

De senaste decennierna har migrationen förändrats mycket med tanke på flödena. Även om bilden är generell kan man uttyda vissa mönster, bland annat att migration globaliserats då allt fler länder påverkas samtidigt av migrationsflödena som nämnts ovan. Vidare har migration växt i omfattning då de kvantitativa

siffrorna blir allt större och det har skett en diversifiering av migrationen. Det är inte enbart arbetskraftsinvandring eller flyktingar utan spektrumet är bredare. För det fjärde har det skett en feminisering inom migrationsströmmar då allt fler kvinnor är en del av den internationella arbetskraften. Slutligen har det visat sig att politiken spelar en allt större roll. Inhemsk politik, bilaterala och regionala relationer påverkar migrationen i allt större utsträckning (Castles & Miller, 2003; 7-9).

Många stater försöker aktivt att hantera den internationella migrationen på olika sätt genom att styra migrationsströmmarnas storlek och sammansättning gällande exempelvis ålder och utbildning. Denna politik beskrivs av många stater som ”management of migration”. 2003 uppgav FN att en tredjedel av världens stater förde en migrationspolitik som syftade till att minska migrationen. Detta kan jämföras med år 1976 då enbart sju procent förde en sådan (KAKI, 2005; 72).

Vilka människor är det då som flyttar? De som har mest att tjäna på att migrera är människor från länder med lågt Human Development Index, HDI, men samtidigt är dessa människor minst mobila. De har inte resurser för att klara omkostnaderna vid internationell migration. Exempelvis har migrationen från Afrika, där många länder har ett lågt HDI, till Europa givits mycket uppmärksamhet men endast tre procent afrikaner lever i ett annat land än där de är födda och färre än en procent av afrikanerna lever i Europa (UNDP, 2009; 24). Den största andelen av internationella migranter kommer därför ifrån medelinkomsthushåll. När dessa migranter etablerar sig utomlands hjälps familj och vänner att komma efter då kostnaderna och riskerna minskar. Detta främjar migration även bland de fattigare men kanske inte hos de fattigaste. På grund av detta har lågutbildade migranter störst möjlighet att reducera utbredningen av fattigdomen i deras ursprungssamhällen (UN General Assembly, 2006; 13). Sammanfattningsvis kan relationen fattigdom och migration förklaras på så sätt att sannolikheten att migrera är låg i låginkomsthushåll, ökar i takt med inkomsten och tenderar att minska för hushåll med hög inkomst (Taylor, 2006 i UN General Assembly, 2006; 53).

Trots att migrationen mellan och inom utvecklingsländer är hög väljer alltså många att migrera till rikare och mer utvecklade länder. 1975 var bruttonationalprodukten per capita i höginkomstländer 41 gånger större än i låginkomstländer. Idag är höginkomstländernas BNP per capita 66 gånger större. Detta hjälper till att förklara varför så många människor vill migrera till rikare länder som endast har 20 procent av den globala arbetskraften. Migranterna kan ofta få en inkomst som är 20 till 30 gånger större än vad de kan tjäna i sitt hemland och även om levnadskostnaderna är högre kan de tjäna tillräckligt för att försörja både sig själva och sina familjer som finns kvar i ursprungslandet. Det är inte bara på arbetsmarknaden orsakerna finns. Demografiskt sätt är potentialen större att migration från fattigare till rikare länder ska ske då många av världens rika stater har fertilitetstal som ligger under jämviktskvoten 2,12 barn per kvinna. På så sätt hotas den ekonomiska tillväxten och möjligheten att bibehålla nuvarande försäkringssystem. Motpolen finns i utvecklingsländerna där nästan all jordens befolkningstillväxt sker (GCIM, 2005; 12-13). Enligt FN:s befolkningsenhet var de beräknade fertilitetstalen för perioden 2005-2010 endast

1,5 i Europa, 2,3 i Latinamerika och Karibien, 2, 4 i Asien samt 4, 6 i Afrika (FN, 2009; 8). Utifrån detta beräknas cirka 86 procent av den globala arbetskraften komma ifrån utvecklingsländerna och om de utvecklade ekonomierna behöver personal kommer det inte vara svårt att fylla luckorna genom rekrytering av migrerande arbetstagare (GCIM, 2005; 13).

Den internationella migrationen blir följaktligen en reaktion av pågående demografiska och sociala förändringar. Idag har i-länder 142 potentiella personer (som är 20-24 år) som kan komma in på arbetsmarknaden för varje 100 personer (som är 60-64 år) som ska gå i pension men om tio år kommer förhållandet vara 87 unga personer gentemot 100 äldre personer. Dessa siffror är inklusive migration för utan skulle antalet saknade unga vara än högre. U-länder har en helt annan situation. Idag finns det 342 unga personer för varje 100 gamla och även om siffran kommer att minska kommer den vara fortsatt hög de närmaste kommande årtiondena (UN General Assembly, 2006; 22).

4 Olika former av migration

Migration är ett gränsöverskridande fenomen och förekommer i många olika former då människor hela tiden rör sig i världen. Det kan vara någon som flyr på grund av förföljelse och hot medan andra flyttar av ekonomiska och sociala skäl. Studier, bättre framtidsutsikter och familjebildning är ofta en stor del av den lagliga migrationen och det har oftast stor betydelse för både ursprungsländer och mottagarländer (Justitiedepartementet, 2009b; 1). Olika länder har olika definitioner av flera typer av migration. Exempelvis definierar den svenska regeringen asylsökande, arbetskraftsinvandring, och övrig invandring som bland annat består av människor som söker uppehållstillstånd på grund av studier eller som anhöriga till någon som finns i Sverige (Justitiedepartementet, 2010). På ett mer internationellt plan har International Organization for Migration, IOM, mer specifika klassificeringar av migration, detta dels för att få bättre förståelse för fenomenet och dels för att kunna anpassa regelverken efter hur migrationen ser ut. I IOM:s klassificering utesluts anhörighetsinvandring och de personer som får uppehållstillstånd på flyktingliknande och humanitära skäl utöver vad som sägs i Genevskonventionen. Deras indelning lyder som följer: asylsökande, ekonomisk migrant, irreguljär migrant, det vill säga en person som saknar legal status i en stat som hon vistas i (en annan benämning kan vara illegal invandrare), flykting, internflykting, gränsarbetare (en person som passerar en internationell gräns tillfälligt för arbete men bor kvar i sitt hemland) samt säsongarbetare (KAKI, 2005; 46-47).

4.1 Arbetskraftsmigration

Arbetskraftsmigrationen är en av migrationsformerna som är direkt knutna till efterfrågan och styrs av arbetsmarknaden (KAKI, 2005; 15-17). Just arbetskraftsmigration blir ett allt vanligare fenomen då många människor väljer att åka till andra länder för att arbeta. Det finns ett flertal positiva effekter med detta bland annat att personerna genom sitt arbete bidrar till tillväxt och utveckling i destinationsländerna. Samtidigt gynnas deras ursprungsländer när arbetarna skickar hem pengar och återvänder med nyvunnen kunskap och erfarenhet. Emellertid skapar denna migrationsprocess ett antal negativa utmaningar. Främst lågutbildade arbetare står inför exploaterande arbetsförhållanden och har kanske svårt att åtnjuta mänskliga och arbetstagares rättigheter. Kvinnor är en annan utsatt grupp då de ofta migrerar på egen hand och kan utsättas för problem gällande skydd och säkerhet. Med allt svårare barriärer vid gränser ökar den irreguljära arbetskraftsmigrationen som kan resultera i trafficking och människosmuggling (ILO, 2010; preface).

Något som är framträdande inom arbetskraftsmigration är att många migrantarbetare är skickliga entreprenörer. Genom att vara fler egenföretagare bidrar migranterna till destinationssamhällena med bland annat ett större utbud av tjänster och varor. Varför migranter i större utsträckning än ursprungsbefolkningen är entreprenörer och egenföretagare kan bero på deras uteblivna framgångar på den formella arbetsmarknaden. Även en större möjlighet till arbetskraft från familjen kan påverka för att inte marginaliseras från den vanliga arbetsmarknaden (OECD, 2007a i ILO, 2010;64). Majoriteten av dessa migrantarbetare är lågutbildade men förekomsten förekommer också inom den högutbildade andelen migrantarbetare (ILO, 2010; 64).

Arbetskraftsmigration kan komma att ses som ett nödvändigt fenomen för att säkra försörjningen i länder med allt mer åldrande befolkningar. För 100 arbetande människor i i-länder finns det idag 49 stycken som inte är i arbetsför ålder. Jämförelsevis har u-länder en högre siffra, 53, men tre fjärdedelar av dessa är barn. 2050 kommer i-länders siffra ha ökat markant så att det går 71 icke arbetsföra människor på 100 arbetande människor. Skulle dessa länder dessutom vara stängda för immigration skulle beroendeförhållandet stiga till 78 (UNDP, 2009; 43-44).

4.2 Asyl

Asyl innebär att ett land beviljar en medborgare från ett annat land skydd mot förföljelse i sitt hemland. Många länder, främst i Europa, har ratificerat 1951 års Genèvekonvention om flyktingar och har regler gällande asyl som följer konventionen (EU-upplysningen, 2010). Om ett land har ratificerat konventionen måste varje asylansökan prövas och asyl ges till dem som klassas som flyktingar enligt konventionen. De personer som klassas som flyktingar är de som befinner

sig utanför sitt hemland och som har en välgrundad fruktan för att återvända. Orsaker kan vara härkomst, nationalitet, tillhörighet till en specifik samhällsgrupp samt religiös eller politisk uppfattning. Dessa regler gäller även för statslösa (Justitiedepartementet, 2009c).

En strid ström av asylsökanden indikerar ofta konflikter. Under perioden 1999-2003 var Asien den ursprungsregion med flest asylsökanden till de industrialiserade länderna med Irak, Turkiet och Afghanistan som främsta ursprungsländer. En annan grupp av ursprungsländer var de med utdragna konflikter såsom Kongo och Somalia men det fanns även länder utan stora konflikter där asylsökande hävdade att de lidit av individuell förföljelse. Kina och Indien sågs som de främsta länderna. Under ovan nämnd period lämnades 2,8 miljoner asylsökningar in i de industrialiserade länderna vilket var 16 procent mer än under föregående femårsperiod. En förändring skedde vilket innebar att länder som tidigare haft många asylsökningar fick ett minskat inflöde av ansökningar, exempelvis USA (- 52 procent), Tyskland (- 33 procent) och Nederländerna (-18 procent). Emellertid ökade asylsökningar markant ibland annat Österrike med 264 procent och Sverige med 106 procent (UNDESA, 2004; 182-4).

I Europa innebar det intensifierade mellanstatliga samarbetet i EU under 1980-talet en kriminalisering av asylsökanden. Samarbetet ledde även fram till en tävlan kring flyktningbördan mellan länderna då vissa mindre restriktiva länder oroade sig för ett stort tryck av asylsökande medan mer restriktiva länder trodde att invandrarna skulle utnyttja de tunna inre gränserna och på sätt ändå ta sig in i deras länder. Därför kom dynamiken att handla om kriminalisering, restriktivitet och hotbilder (Hansen, 2008; 69).

4.3 Cirkulär migration

Begreppet cirkulär migration uppstod någon gång under 1960-1970-talen och då främst inom antropologisk och demografisk litteratur rörande utvecklingsländer. Ofta drogs parallellerna till säsons- eller periodisk migration för arbete, överlevnad eller som livscykelprocess. Under 1990-talet hade konceptet om cirkulär migration spridits till policyskapandet i många OECD-länder (Organization for Economic Co-Operation and Development) för att uppmuntra arbetsmarknadens flexibilitet. Under mitten av 2000-talet började begreppet användas i diskussioner gällande internationell migration och själva begreppet hänvisar till den process som sker när en person lämnar och sedan återvänder till sin ursprungsplats. Detta är den vanligaste förståelsen av cirkulär migration inom akademisk litteratur. Cirkulär migration är oerhört lik återvändande och temporär migration men den stora skillnaden är att i dessa två fall ses återvändandet till ursprungsplatsen som slutpunkt och rörligheten avstannar. Migration Policy Institute, MPI, beskriver cirkulär migration som en pågående, långsiktig rörelse av människor mellan länder som ses som en ekonomisk helhet i en globaliserad värld (Newland, 2009; 5-7). Det finns fyra olika dimensioner i de flesta definitioner av cirkulär migration vilka är rumsliga, tidsmässiga, upprepande och

utvecklingsmässiga. Den rumsliga dimensionen involverar ursprungsplats och destinationsplats och den tidsmässiga kan sträcka sig från korta till längre rörelser beroende på exempelvis utbildningsnivå. Vidare innebär repetitionerna av rörelser alltid mer än en cykel då endast en cykel är återvändande migration. Till sist indikerar den utvecklingsmässiga dimensionen att båda de rumsliga platserna ska tjäna på människors rörelser fram och tillbaka samtidigt som den mänskliga utvecklingen innebär att den enskilda individen måste tjäna på rörelserna. Generellt sett har cirkulär migration blivit allt vanligare men det är svårt att veta exakt då de flesta länder inte för data över ankomst- och avreseinformation om sina medborgare eller utländska medborgare. Inte heller finns mycket information om resenärers födelseort, destination och varighet av vistelse (*ibid.*; 9-10). En av anledningarna till varför cirkulär migration har blivit vanligare är att fler personer väljer att återvända till sina länder efter en kortare tid. Över 2,5 miljoner tillfälliga arbetskraftsinvandrare kom till OECD-länderna under 2006 enligt OECD:s migrationsrapport från 2008. Dessa personer utgjorde fler än tre gånger antalet permanenta arbetskraftsinvandrare i området. Uppskattningsvis tror också OECD att upp till 50 procent av alla migranter i OECD-länderna återvänder till sina ursprungsländer eller flyttar till ett annat land inom fem år men de flesta återvänder redan inom tre år. Det finns flera anledningar till de nuvarande cirkulära migrationsmönstren men en av de viktigare är det globala ekonomiska ömsesidiga beroende som skapats. En annan faktor är den att kommunikationskostnaderna blivit lägre vilket möjliggör en bättre kontakt mellan migranter och hemlandet (Justitiedepartementet, 2009a; 2-3).

5 Positiva effekter av migration

Generellt sett kan internationell migration påverka både ursprungsländer och destinationsländer på ett positivt sätt genom att både ekonomiska och sociala funktioner i både ursprungs- och destinationsländer tillfredsställs baserat på en komplementaritet mellan de båda. Migrantarbetare är ett tydligt exempel då de kan tillfredsställa behovet av arbetskraft i mer utvecklade ekonomier men även reducera arbetslöshet i ursprungsländerna (UN General Assembly, 2006; 22). Om det inte vore för migration skulle befolkningen i så kallade utvecklade länder nå en topp 2020 för att sedan falla med sju procent under de tre kommande årtiondena. Eftersom åldrande befolkningar är ett vanligt fenomen i i-världen skulle hela världen, förutom Afrika, år 2050 ha mer människor över 60 år än under 15 år på grund av den demografiska transitionen² (UNDP, 2009; 43-44).

---

² Den demografiska transitionen är en modell som beskriver förhållandet mellan fertilitets- och mortalitetstal och består av fyra faser vilka en befolkning kan befinna sig i (Se Potter, et al, 2008; 193).

5.1 Effekter i ursprungslandet

5.1.1 Remitteringar

En av de kanske mest framträdande fördelarna med migration är remitteringar. Under 2007 var den officiella siffran gällande remitteringar till utvecklingsländer fyra gånger större än det totala utvecklingsbiståndet (UNDP, 2009;78). Penningflödena utgör den näst största källan till extern finansiering för utvecklingsländer efter Foreign Direct Investment, FDI (Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 172). Om både ursprungsländer och mottagarländer arbetar för en investering av remitteringarna i näringsliv och handel kan utvecklingsländer öka sin sysselsättning och ekonomiska tillväxt. Även den sociala utvecklingen skulle gynnas av sådana investeringar. I flera utvecklingsländer går emellertid endast hälften av remitteringarna genom officiella kanaler då dessa tjänster är otillgängliga eller ofördelaktiga på landsbygden på micronivå (Utrikesdepartementet, 2008; 28).

De länder som varit de största mottagarna av remitteringar de senaste åren är Indien, Kina och Mexico. För dessa länder som är stora ekonomier blir remitteringarna en liten del av ländernas totala inkomst men för andra mindre länder spelar de en större roll. För exempelvis Moldavien och Tadzjikistan motsvarar de hemsända pengarna nästan en tredjedel av ländernas totala BNP. Av världens länder finns det 23 stycken där remitteringar motsvarar cirka 10 procent av landets BNP. Samtidigt är remitteringar en stabil inkomstkälla då de är relativt okänsliga för konjunktursvängningar. Under den senaste finanskrisen visades detta tydligt då de globala remitteringarna under 2009 föll med sex procent, att jämföra med de utländska direktinvesteringarna som föll med nästan en tredjedel. På så sätt blir remitteringar som en buffert för många länder i svåra ekonomiska perioder (UNDP 2009; 75 samt Ratha 2009 i Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 173).

Gällande entreprenörskap kan remitteringar spela en stor roll. Vid nyetablering kan pengarna ses som en buffert och stabil grund och detta gynnar inte enbart företagaren utan även samhället runt om då företagandet kan skapa möjligheter till ökad sysselsättning (Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 176).

Vidare reducerar remitteringar fattigdom, ökar välfärden och tillhandahåller utländsk valuta som i sin tur gör att länder bland annat kan betala för nödvändig import. Även inom hälso- och utbildningssektorn har det genom hushållsundersökningar visat sig att barn i familjer som mottager remitteringar löper en mindre risk att hoppa av skolan och att hushållen tenderar att spendera mer pengar på privat undervisning för barnen. På Sri-lanka har ovan nämnda barn en högre födelsevikt vilket tyder på att remitteringar bidrar till bättre hälso- och sjukvård (Ratha, 2009). På så sätt minimeras barnarbete. Familjer vill gärna investera remitteringar i skolgång för barnen då detta i många fall garanterar högre inkomster för nästa generation (UNDP, 2009; 74).

Storleken på remitteringarna från varje migrant beror på en stor andel faktorer, bland annat den kvarvarande familjens behov, inkomststorlek och vistelsetid i destinationslandet. De flesta väljer dock att skicka hem pengar av altruistiska skäl. Det finns inga empiriska bevis på att kvalificerad arbetskraft skickar hem mer pengar än lågutbildade migranter trots att dessa tjänar mer. Kanske beror det helt enkelt på att de mer utbildades familjer inte har samma behov av pengar då dessa tenderar att vara rikare. Högutbildade personer stannar ofta också en längre tid utomlands och på så sätt försvagas banden till ursprungslandet (Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 177).

Till sist är det ändå de politiska, ekonomiska och sociala förutsättningarna i ursprungsländerna som är avgörande för i vilken utsträckning remitteringarna kan ge multiplikatoreffekter. Länder som har fungerande system gällande betalningar, valutor, institutioner och investeringar har mycket lättare att dra större nytta av remitteringar (Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 175).

5.1.2 Återvändande

För ursprungslandet kan återvändande migranter bidra med ny kunskap och erfarenhet vilket kan stimulera ekonomin och socialkapitalet (Justitiedepartementet, 2009a; 2-3). Genom omplacering av kapital kan de återvändande migranterna starta företag vilket skapar arbetstillfällen, om än i liten skala samtidigt som vissa av dem överför sina kunskaper till andra. En ytterst liten andel av de migrerande som är högutbildade skapar en ny kritisk enhet av kvalificerade arbetstagare som kan lansera nya satsningar som i sin tur främjar ekonomisk utveckling (UN General Assembly, 2006; 14). De sociala remitteringarna är också viktiga och innebär att idéer, identiteter och socialt kapital flödar tillbaka till samhällen då migranter återvänder eller använder snabbt förbättrade kommunikationer. På så sätt förändras många annars statiska aspekter såsom genusperspektiv. Hälsosektorn gynnas också då återvändare tar med sig exempelvis kunskap om rent dricksvatten och vikten av årliga hälsokontroller (UNDP, 2009; 78-80).

Även inom demokratibyggnad ses migration som positivt. Demokratiska reformer har bevisats utvecklas fortare i utvecklingsländer som har sändt många studenter till universitet i demokratiska länder (UNDP, 2009; 81).

5.1.3 Skapandet av nätverk

När migranter från ett specifikt samhälle väl etablerat sig utomlands ökar chanserna till att fler människor från samma ursprungsplats också migrerar. På så sätt skapas migrationsnätverk som kan reducera kostnader och risker som förknippas med internationell migration. Dessa nätverk är främst viktiga för migrerande kvinnor som generellt sett oroar sig mer för risker (Massey & Others,

1998 i UN General Assembly, 2006; 53). Tillgången till internationella nätverk ökar inte enbart med hjälp av vänner och släktband utan även av institutioner som förespråkar och upprätthåller migration (Woodruff and Zenteno, 2001; McKenzie and Rapoport, 2005 i UN General Assembly, 2006; 53). På samma sätt främjar migranter utländska investeringar i sina hemländer, detta dels då de själva kan vara investerare men också genom att minska rykten gällande handel och affärsförbindelser. Genom detta ökar överföringen av kunskap och teknologiskt kunnande (*ibid.*;14).

5.2 Effekter i destinationslandet

5.2.1 Bidrag till ekonomin

Den kanske mest omtalade och omfattande positiva effekten invandring kan tillföra ett destinationssamhälle är nya kunskaper som vidgar samhällsutvecklingen och samhällsekonomin. Främst kan mottagarländer få sitt behov av arbetskraft tillfredställt och på så sätt öka skatteintäkterna som gör ekonomin mer dynamisk (Justitiedepartementet, 2009a; 2-3). Den förvärvsarbetande invandrade befolkningen tillför på grund av sin yngre åldersstruktur mer intäkter till samhällsekonomin än vad de kostar. Dessutom konsumerar denna yngre grupp inte lika mycket kostnadskrävande vård och pension i samma utsträckning som en äldre befolkning (KAKI, 2005; 36-38). Även genom historiska erfarenheter har det visat sig att migranter bidrar till tillväxten och transformationen av destinationsländer med kraftig invandring. Generellt sett har länderna med den högsta nivån av invandring varit bland de mest ekonomiskt framgångsrika där Australien, Kanada, USA är tydliga exempel. Tyskland, Schweiz och Luxemburg har alla stora andelar invandrade arbetare i Europa och är samtidigt några av världens rikaste länder (ILO, 2010; 57).

Immigration kan stimulera lokala anställningar och affärer men detta är oerhört kontextspecifikt. Migranterna kan påverka nivån och sammansättningen av konsumenternas efterfrågan, till exempel gällande lokala varor och tjänster som finns nära bostäder och arbetsplatser. Men många av den lokala befolkningen, främst de med låg utbildningsnivå, har en negativ inställning gentemot migranter och hur de påverkar löner. Samtidigt visar empiriska undersökningar gjorda i OECD-länder att den sammanlagda effekten av invandring kan påverka lokala arbetstagare både negativt och positivt men påverkan är ganska liten på lång sikt. Om migrantarbetarnas kunskaper kompletterar de lokals kommer båda grupperna att dra nytta av invandringen men om kunskaperna är de samma ökar konkurrensen och risken finns att den lokala arbetskraften förlorar. Den kanske viktigaste synpunkten gällande arbetstillfällen att komma ihåg är att migranter oftare tar de arbeten som lokala förmågor inte längre är villiga att ta (UNDP, 2009; 85). Dock kan den lokala arbetskraften med låg utbildningsnivå fortfarande ha fördelar i form av språkkunskaper och kunskap om lokala institutioner, nätverk och teknologi. En europeisk studie visade att en tioprocentig ökning av invandrare

i den totala sysselsättningen skulle minska arbetstillfällena för invånarna med mellan 0,2 och 0,7 procent (UNDP, 2009; 86).

När migrantarbetare utför jobb som ursprungsbefolkningen i destinationslandet inte vill göra kan ursprungsbefolkningen utföra andra mer produktiva och välbetalda arbeten. På så sätt fortsätter vissa verksamheter som utan invandrarna skulle ha lagts ut på entreprenad. Genom att både utöka arbetsstyrkan och konsumentstyrkan genom deras kapacitet inom entreprenörskap kan migranterna på ännu ett sätt intensifiera den ekonomiska tillväxten i mottagarländerna (UN General Assembly, 2006; 13).

Avslutningsvis kan det sägas att när migrantarbetare specialiserar sig och skapar andra yrken som inte funnits utan dem gynnas också ekonomin. På så sätt ökar migrationen det totala antalet jobbtillfällen. Enligt Linton (2002 i UN General Assembly, 2006; 45-46) fyller migranter luckor på arbetsmarknaden i vissa nischer såsom olika typer av etnisk matlagning samt barnomsorg.

5.2.2 Kulturell påverkan

Det är inte bara ekonomiskt som ett destinationsland påverkas positivt. Den kulturella påverkan är stor då migranter för med sig värderingar och förhållningssätt från ursprungsländerna som är annorlunda än de befintliga. På så sätt gynnas den kulturella mångfalden och detta kan leda till nytänkande inom inte bara kulturella områden utan även andra i samhället. En annan vinning är att migranter kan ses som brobyggare mellan olika kulturer vilket främjar handel och investeringar vilket i sin tur kan leda till ytterligare ekonomiska fördelar (Kommittén för cirkulär migration och utveckling, 2010; 171).

6 Negativa effekter av migration

6.1 Effekter i ursprungslandet

Generellt sett är den allmänna uppfattningen att emigration, främst ekonomisk, från ursprungsländer beror på en avsaknad av lokala utvecklingsmöjligheter. Empiriskt pekar bevis på att en ökad utveckling kan öka emigration på kort sikt men på lång sikt blir migrationen onödig och mindre attraktiv (OECD, 1992; Martina & Taylor, 2001 i Engberg-Pedersen, Nyberg-Sørensen och Van Hear, 2002; 18).

6.1.1 Brain Drain

Det som drabbar ursprungsländer allra mest är det som på engelska kallas ”Brain Drain”, eller förlusten av kunskap, som migration skapar då en ökad rörlighet i utvecklingsländer tömmer samhällena på resurser i form av förlorade investeringar i utbildning samt kompetensflykt. Att stävja migration är dock ett dåligt sätt att förhindra denna flykt då individer inte ska hindras att flytta till ett annat land i försök att införskaffa sig bättre levnadsvillkor. Samtidigt ska inte personer nekas invandring på grund av vetskap om deras ursprung. Om laglig migration fattas skapas andra olagliga sätt att migrera som oftast medför stora risker i både personliga umbäranden och kostnader. Den politiska viljan i ursprungsländerna ligger till grund för att motverka kompetensflykten då villkor måste erbjudas som ett alternativ till migration (Utrikesdepartementet, 2008; 27). Det är de små nationella ekonomierna som är mest sårbara för Brain Drain och främst inom sektorer såsom hälsa och utbildning (UN General Assembly, 2006; 14).

Många av dem som emigrerar från mindre utvecklade länder är arbetstagare med hög yrkesmässig kompetens vilket påverkar hela samhället och landet negativt. I exempelvis många länder i Afrika söder om Sahara har förlusten av sjukvårdspersonal hämmat hälso- och sjukvårdstjänster till lokalbefolkningar och främst till människor som bor på landsbygden. Sedan år 2000 har nästan 16 000 afrikanska sjuksköterskor sökt arbete i England och endast 50 av 600 läkare som utbildats i Zambia arbetar fortfarande i landet. Uppskattningsvis tros fler malawiska läkare arbeta i Manchester i England än i hela Malawi. Även inom utbildningssektorn är utvecklingen liknande men dock inte lika alarmerande (GCIM, 2005; 24).

6.1.2 Fler effekter

Ett traditionellt orosmoment vid emigration är att det skapas ett underskott av arbetskraft som i sin tur resulterar i nedgång i produktion, främst inom jordbruk då många ursprungsländer är jordbruksproducenter. Trots detta kan intern arbetskraftsmigration från rurala till urbana områden vara en viktig del i en strukturell transformation i utvecklingsländer (UNDP, 2009; 71, 76).

En av de största utmaningarna för internationell migration som utvecklingsförespråkare i destinationsländer är konflikten mellan fördelen av remitteringar samt när nödvändig arbetskraft för ökad produktivitet går förlorad (UN General Assembly, 2006; 63).

Generellt sett är trafficking ett av de värsta och största problemen med människor i rörelse. Det finns inga exakta siffror men de tillgängliga bevisen visar på traffickingens allt mer geografiska utbreddhet och att majoriteten av offren är kvinnor och barn (UN General Assembly, 2006; 15).

6.2 Effekter i destinationslandet

6.2.1 Rädsla och misstänksamhet

Ett i särklass av de största problem som uppstått i och med migration är rädsla och misstänksamhet som genomsyrar alla plan från individnivå till internationell nivå. I och med de oroligheter som skett globalt under senare tid har kopplingen mellan migration och säkerhet blivit en allt större fråga internationellt. Ett intryck har skapats att det finns ett nära samband mellan migration och terrorism och politiker ser irreguljär migration som ett hot mot suveränitet och säkerhet (GCIM, 2005;8).

Många samhällsmedlemmar i värdsamhällena är ofta misstänksamma mot migranter och speciellt om de kommer i stora grupper eller olagligt. Även rädslan för att migranterna ska konkurrera om offentliga tjänster är stor. Den politiska internationella miljön använder ofta denna misstänksamhet och ser att det är lätt att mobilisera stöd genom populistiska och främlingsfientliga kampanjer som har en negativ bild av migranter (GCIM, 2005; 43).

De nyanlända ses som några som ”tar våra jobb”, lever på skattebetalarna genom att kräva välfärdsfördelar utan att bidra om de är arbetslösa och även att öka kriminaliteten. Oftast är dessa rädslor överdrivna och ogrundade. Trots det spelar de en roll då de påverkar det politiska klimatet där policys skapas gällande migration och politiska extremister kan på så sätt få mer inflytande (UNDP, 2009; 71).

I många europeiska länder har våldet mot migranter ökat och blivit extremt politiserat. Migranter och invandrare har ofta blivit och blir syndabockar för existerande sociala och ekonomiska problem såsom exempelvis arbetslöshet och kriminalitet. 1997 rapporterade Eurobarometer³ att 63 procent av de intervjuade trodde att närvaron av minoritetsgrupper hade ökat arbetslösheten (UNDESA, 2004; 163). Den ekonomiska krisen år 2008/2009 gjorde att många människor förlorade sina jobb. Trots att migrantarbetare inte orsakade detta har anti-immigrantgrupper tagit chansen att smutskasta invandrarna. Men även i normala tider känner många att jobben främst ska gå till lokalt födda människor, denna åsikt finns främst hos dem som är äldre, dem som har låga inkomster och hos dem som lever i mindre städer samt inte har invandrabakgrund (UNDP, 2009; 90).

Det finns tre sammankopplade typer av problem gällande migration i mottagarländerna och det är inom områdena säkerhet och kriminalitet, socioekonomiska faktorer samt kulturella faktorer. Angående kriminalitet är det en vanligt förekommande misstanke att invandrare är mer kriminella än icke-invandrare. Mer än 70 procent i European Social Survey⁴ år 2002 trodde att invandrare förvärrade ett lands brottsproblem. Jämförelsevis kan det sägas att data

³ Sedan 1973 genomför EU-kommissionen regelbundna opinionsundersökningar i medlemsländerna. Personerna som intervjuas väljs ut slumpmässigt och resultaten publiceras i så kallade Eurobarometer-rapporter.

⁴ European Social Survey är akademiskt drivna undersökningar där syftet är att kartlägga och förklara interaktionen mellan Europas institutioner, attityder och beteendemönster i dess olika befolkningsgrupper.

från 2000 års amerikanska folkräkning visade att för varje etnisk grupp har invandrare den lägsta andelen fängslade unga män och detta gällde även de lägst utbildade. I Europa är bilden en annan. Data från Europarådet gällande 25 länder visar att det i genomsnitt finns mer än dubbelt så många utrikes födda i fängelse än lokalt födda (UNDP, 2009; 89-90).

6.2.2 Brain Waste

När migranter kan använda sina kunskaper i nya arbeten gynnas både dem själva och mottagarsamhällena men när de är tvungna att arbeta med något där deras kunskaper inte används blir deras kapacitet att bidra komprimerad. Sådant slöseri, så kallat "Brain Waste", uppstår när det finns hinder i erkännandet av grader, intyg och andra kunskaper som erhållits i andra länder än destinationslandet (UN General Assembly, 2006; 15). Mot detta finns det också negativa effekter på samhället såsom att den invandrade befolkningen får ta arbeten som den inhemska befolkningen inte vill ta och detta kan leda till att välbehövliga strukturomvandlingar i ett traditionellt samhälle inte sker eller försenas. Vidare kan de som står utanför arbetsmarknaden få ännu svårare att komma in (KAKI, 2005; 36-38).

6.2.3 Fler effekter

Förutom ovan nämnda problemområden finns det farhågor om deformation av arbetsmarknaden, en kollaps av det sociala säkerhetssystemet, okontrollerade säkerhetsrisker och en förlust av nationella identiteter (Kunz & Leinonen, 2007; 137).

Generellt sett hamnar ofta migranter i lågavlönade jobb med låg status. Dessa negativa följder av immigration beror ofta bland annat på diskriminering på arbets- och bostadsmarknaderna, svårigheter att få tillgång till samma utbildning och sjukvård, rasism och begränsade språkkunskaper. FN:s befolkningsenhet har i en studie visat att migranternas chans till integration främst beror på hur väl migranterna behärskar det nationella språket och deltagandet i det civila och politiska livet samt tillgången till sociala tjänster (GCIM, 2005; 44-45).

Studier som gjorts i olika kontexter i destinationsländer visar på att en ökande internationell migration inte påverkar löner och arbetslöshet nämnvärt (Gaston och Nelson, 2002; United Nations, 1998, ILO, 2004b i UN General Assembly, 2006; 45-46). Däremot kan lågutbildade migranter påverka löner för lågutbildad arbetskraft som finns i mottagarlandet men den andelen har sjunkit i de flesta höginkomstländer (UN General Assembly, 2006; 45-46).

7 Migration och utveckling

Migration och utveckling samt dess relation har i de två ovanstående kapitlen presenterats i form av positiva och negativa konsekvenser. Emellertid finns det ett mer övergripande sammanhang än just effekter av migration i utvecklingssyfte. Historiskt sett har internationell migration varit en av de mest dynamiska krafterna i utvecklingen av samhällen som tagit emot många migranter och som setts som ekonomiskt framgångsrika (GCIM, 2005; 44-45). Idag har relationen fått allt mer uppmärksamhet på grund av insikten om vilken påverkan migration kan ha, något som länge förbisetts.

Den konventionella synen på migration och utveckling är att migration uppstår som en konsekvens av obalanser i utvecklingen mellan ursprungs- och destinationssamhällen. Det vanligaste antagandet innebär att om tillväxten av materiella resurser inte kan hålla samma takt som den demografiska tillväxten uppstår kraftig migration från Less Developed Countries, LDCs, till Developed Countries, DCs. I klassisk teori krävs det en minskning av befolkningstryck och fattigdom för att reducera migration i LDC:s. Kopplingen mellan migration och utveckling är ofta sedd att kretsa kring de tre R:en, det vill säga rekrytering, remitteringar och retur (Papademetriou & Martin, 1991 i Engberg-Pedersen, Nyberg-Sørensen och Van Hear, 2002; 11).

Ett lands utvecklingsnivå kan bestämma i vilken omfattning migrationen från det landet sker. Många länder har historiskt sett gått från att vara ett utvandringsland för att senare i takt med en ökande ekonomisk utvecklingsnivå övergå till att ses som ett invandringsland (KAKI, 2005; 92). Just beroende på en stats utveckling kostar exempelvis en högutbildad person olika mycket, och den personen kostar olika mycket att förlora. I en stat med höga inkomster blir en längre utbildning inte så dyr medan det i en fattig stat kan vara en stor utgift. Om man skulle jämföra Sverige och Malawi är skillnaderna stora gällande kostnader för en student. På samma sätt blir exempelvis en utvandrad sjuksköterska från Malawi mycket dyrare för staten än vad en utvandrad sjuksköterska från Sverige skulle bli (KAKI, 2005; 94-95).

Ett av de mest av påtagliga banden mellan migration och utveckling är remitteringar från migranter utomlands till sina familjer hemma. Trots detta är det ungefär bara tre procent av världens befolkning som flyttar till ett annat land, därför kan migration på så sätt inte ersätta en inhemsk utveckling förutom i små länder (Ratha, 2009).

Utvecklingsorienterade ageranden kan hjälpa till att bearbeta ursprungsanledningarna till migrationsflöden samtidigt som migration kan leda till utveckling, dels ekonomisk tillväxt och socialt bemyndigande men även teknologiska framsteg. På samma gång kan migration skapa problem och utmaningar för länders utvecklingsmöjligheter om det inte hanteras på rätt sätt. Här är Brain Drain ett tydligt exempel. Ett större och bättre samarbete mellan ursprungs-, transit-, och mottagarländer samt en bättre integrerad migrationsdimension i utvecklingspolicys är viktiga steg för att utnyttja den fulla

utvecklingspotentialen av migration (IOM, 2010b). Då är det integration som styr hur bra migranter kan bidra med ekonomisk, social och kulturell utveckling till destinationssamhällena. Vissa länder har lyckats bättre med det än andra (GCIM, 2005; 44-45).

Sammanfattningsvis går det att se på förhållandet mellan migration och utveckling som en omvänd u-kurva. Sannolikheten att migrera är liten i fattiga och lågt utvecklade samhällen men i takt med att utvecklingen ökar stiger sannolikheten till migration innan kurvan når sin topp, så länge stimulerar utveckling migration. Men när vändpunkten är nådd leder vidare utveckling till mindre migration (Hermele; 143 i Hammar, 1997).

8 Slutsatser och diskussion

Då min frågeställning var: Påverkar migration förutsättningarna för utveckling och i så fall i vilken utsträckning, kan jag inledningsvis säga att det både är en komplex och enkel fråga. Självklart spelar migration roll för både ursprungs- och destinationsländer men på vilket sätt är svårare att utläsa. De senaste decennierna har just relationen mellan migration och utveckling uppmärksammats av en anledning. Det har blivit allt mer uppenbart att migration kan vara både en drivande och hämmande kraft i utvecklingssyfte. För att kunna svara på frågan krävs det att man jämför för- och nackdelar och ser vilka som övervinner de andra. Med min analys har jag försökt att belysa dessa för- och nackdelar för att på så sätt komma fram till ett svar. En försvarande omständighet är att vissa fördelar kan bli till nackdelar för olika parter och beroende på ur vilket perspektiv man ser det.

I teoriavsnittet togs push- and pullteorin upp. Den visar på olika anledningar till att migrera men lämnar en del att önska. Exempelvis utgår teorin ifrån att människor väljer det mest rationella beslutet. Så är ofta inte fallet utan som nämnts innan är valet att migrera en sammansättning av en rad komplexa faktorer. Vidare menar teorin att migration är något statiskt (Lee, 1966; 49) vilket inte är fallet idag. Migration har idag blivit en oerhört dynamisk rörelse och ofta är migration något cykliskt. Även faktorerna förutsätts vara statiska för att kunna fatta ett beslut och det är de inte. Likväl är kanske den viktigaste kritiken mot teorin att den räknar med att den eventuella migranten har kunskap och fullständig information om destinationslandet för att kunna kalkylera med tänkbara för- och nackdelar (För bakgrundsfakta och inspiration se Malmberg i Hammar, 1997; kapitel 2). Jag skulle tro att situationen inte ser ut så för de flesta migranter idag vilket gör att de måste fatta beslut utan att veta om alla faktorer.

Push- and pullteorin skulle även kunna appliceras på migration mellan städer i samma land eller region men i praktiken borde detta inte fungera. Migration och dess förestående beslut är annorlunda om en person ska flytta till ett annat land eller en annan stad i samma land. Som visats i analysen väljer många migranter att

migrera till länder i samma region då de är mer lika kulturellt, socialt eller politiskt deras ursprungsländer.

Även om teorin nämner fler faktorer än ekonomiska som kan ligga till grund för migration är det trots allt en teori sprungen ur ett ekonomiskt synsätt. Då fokus ligger på ekonomiska faktorer såsom högre levnadsstandard och bättre arbetsmöjligheter borde en mycket större del av jordens befolkning välja att migrera då klyftorna mellan de rika och de fattiga länderna aldrig varit så stora som de är idag (se bland annat UNDP, 2009). Trots detta är det endast cirka tre procent av den totala folkmängden som valt att göra detta.

För att knyta Schengenavtalet och Dublinförordningen till analysen kan migrationspolicys diskuteras. Som jag diskuterat i tidigare kapitel har internationell migration blivit allt viktigare som samtalsämne på den globala arenan. I många länder har invandringsregler skärpts trots att många länder är i behov av invandring. För mig visar Schengenavtalet på en dubbelmoral då migration inom Schengensamarbetet gynnas i och med öppna gränser för arbete med mera vilket är eftersträfvansvärt i en globaliserad värld. Samtidigt utesluter avtalet tredjelandsmedborgare på så sätt att det skett en starkt militariserad gränsbevakning och en näst intill ogenomtränglig visumpolitik. Detta leder i sin tur till andra mer illegala sätt att ta sig in i Schengenområdet, det vill säga de flesta länderna i Europa, något som ses som mycket negativt och vilket politiker runt om i världen arbetar mot. Hansen visar på alla dessa problem för Europas del vilket kan minska dess konkurrenskraft och fortsatta utveckling då undersökningar som gjorts visar på att ungefär 50 miljoner invandrare kan komma att krävas under de kommande 50 åren på grund av en åldrande befolkning (Hansen, 2008; 13-14, 16).

Då jag valt att inte fokusera på asyl vill jag endast kort kommentera Dublinförordningen och dess roll för migration. Eftersom förordningen är tänkt att var ett steg mot en gemensam europeisk migrations- och asylpolicy ska alla regler var lika för alla parter som ratificerat förordningen. Asyl är en påtvingad form av migration som är nästintill oundviklig för personer i en hotande situation. Problemet med regeln om första asylland har skapat väldiga diskussioner runt om i världen, främst Europa, då vissa länder får utstå ett högt tryck av asylsökningar. Mitt syfte har inte varit att analysera förordningens effektivitet eller riktighet men jag vill ändå säga att den kan verka hämmande i utvecklingssyfte då asylsökande människor endast speglar vår konfliktdrabbade omvärld och olyckligtvis är flyktingar förenade med kostnader. För personerna i fråga innebär en väntan på svar i ansökningsprocessen en försvårad möjlighet att bidra och integreras i det nya destinationslandet. Eftersom regeln om första asylland är så omfattande kan jag utifrån min analys dra slutsatsen att förordningen inte är speciellt gynnsam vare sig gällande de asylsökande personerna eller ur ett utvecklingsperspektiv.

För att försöka dra några slutsatser från min analys till att svara på min frågeställning ska jag diskutera de positiva respektive de negativa effekterna migration kan ge för en förbättrad utveckling. Remitteringar ses generellt som en positiv utkomst av migration och något som gynnar ursprungsländerna. Emellertid behöver remitteringar inte ha någon effekt på utvecklingen då den största andelen

pengar främst används till basala kortsiktiga konsumtionsvaror eller så sparas de för framtida behov. Det man måste ha i åtanke är att de fattigaste har svårt att dra nytta av de positiva effekterna av remitteringarna om man tänker på vilka som migrerar och i sin tur skickar hem pengar. Som jag visat innan är det ofta migranter från hushåll ur medelklassen som har råd att migrera och om inte remitteringarna investeras i till exempel en affärsverksamhet gynnas inte den totala samhällsutvecklingen. På kort sikt kan man alltså dra slutsatsen att remitteringar inte gynnar utveckling. På längre sikt vill jag påstå att de kan. Som analysen pekar på väljer många hushåll som får remitteringar att skicka sina barn till skolan i större utsträckning, något som gynnar samhället och/eller landet då barnen kan bidra med sina kunskaper vilket i sin tur genererar pengar på ett eller annat sätt. Detta gäller ju inte endast ekonomisk utveckling utan även den sociala. Ett land som har ett starkt humankapital har bättre förutsättningar för att driva en positiv utvecklingslinje.

Även arbetskraft är något som påverkar olika ur en tidsaspekt. På kort sikt kan arbetskraftsmigration ses som positivt då trycket på arbeten minskar i ursprungslandet samtidigt som destinationslandet kan tillgodose sina behov av arbetskraft då arbetstillfällena är en av de främsta anledningarna till migration. På kort sikt uppstår en win-win-situation och utvecklingen främjas. Ur en negativ synvinkel hämmas utvecklingen i både ursprungsland och destinationsland då ursprungslandet förlorar värdefull arbetskraft om migranterna är högutbildade samtidigt som destinationslandet kanske inte lyckas integrera de nyanlända vare sig på arbetsmarknaden eller i vardagslivet. Återvändande och cirkulär migration kan också kopplas till denna syn. Cirkulär migration ses ofta som positivt för utveckling men i själva verket kan den verka negativt om de återvändande inte lärt sig något nytt. Som jag visat i analysen får utbildade migranter ofta arbeta med lågavlönade och oattraktiva arbeten i destinationslandet där de inte tillförskansar sig någon ny kunskap och kan på så sätt inte ta med sig ny kunskap hem. Då har ursprungslandet endast förlorat arbetskraft under en viss tid utan att vinna något på det. Högutbildade migranter är svårare att tyda då de ofta stannar längre i destinationsländerna eller återvänder med större incitament och möjligheter att investera i sitt hemland.

För ursprungsländer kan migration skapa fler negativa effekter än positiva beroende på migrationens form. Icke desto mindre ligger ansvaret hos respektive land att försöka hantera utvandringen vilket jag är fullt medveten om kan vara svårt i svaga och/eller konfliktdrabbade stater med ofullständiga institutioner. På kort sikt kan en svag utveckling öka emigration men på längre sikt blir emigration inte lika lockande och mindre nödvändig om hemlandet kan erbjuda likvärdiga möjligheter som ett annat land kan.

För de flesta destinationsländer bör invandring ses som något positivt. Även om mycket av världens migration sker internt eller inom små avstånd är det den långväga migrationen som kan skapa nya förutsättningar. Nya influenser kan ses som en vitamininjektion till annars homogena samhällen och bidra till en mångfald både gällande arbetsmarknaden och i det civila samhället. Tyvärr grusas många möjligheter av en allt större fientlighet i mottagarländer och en lyckad integrering av nyanlända går om intet. På samma sätt som ursprungsländer måste

arbete med emigration måste destinationsländer arbeta med immigration och integration för att få ut så mycket som möjligt av migrationen. Emellertid måste många länder arbeta på alla fronter samtidigt då det blivit svårare att skilja på transit-, destinations- och ursprungsländer.

Mina slutsatser blir att det är en oerhört divergent bild av migrationens påverkan på utveckling som visas upp och detta beroende på ur vilken synvinkel man ser det. Jag anser dock att en komparation av för- och nackdelar visar på en tydlig fördel för positiva effekter av migration, kanske inte kvantitativt utan mer kvalitativt sett. Internationell migration är ett fenomen som är oerhört omfattande och som enligt framskrivningar kommer att öka i styrka de kommande åren. Eftersom de flesta i-länder har en svag och till och med i vissa fall en negativ befolkningstillväxt kommer invandring att krävas för en bibehållen produktion och försörjningsmöjlighet. På grund av migrationens natur blir det på så sätt tvunget att försöka utnyttja dess utvecklingspotential till fullo samt att försöka dämpa dess negativa följder. För att försöka svara på min problemformulering så kärnfullt som möjligt blir min slutsats att migration kan påverka och främja utvecklingsmöjligheter i både ursprungs- och destinationsländer. I vilken utsträckning beror på hanteringen av migrationen trots att de positiva effekterna borde överstiga de negativa.

För att arbeta kontinuerligt med internationell migration krävs nya teorier eller tankegångar då migration är ett oerhört komplext fenomen som har förändrats på senare tid, detta som en följd av globalisering och strävan efter en mer sammankopplad värld. Samtidigt förs på många håll i världen ett allt mer slutet och kritiskt förhållningssätt gentemot migration och invandringspolicys, något som för mig är helt motsägelsefullt och tragiskt. Problemet med hanteringen av internationell migration är att det inte tillhör någon disciplin. Inom exempelvis FN finns en rad organisationer som arbetar med olika typer av migration, exempelvis ILO, UN Population Division samt UNHCR, men det finns ingen huvudorganisation eller ett organ som kan samla allt arbete kring migration och utveckling och för detta krävs det en multidisciplinär forskning. Lyckligtvis arbetas det hårt på det globala planet med att få till stånd en internationell samarbetsorganisation kring migration och utveckling, något som jag ser fram emot att se skapas.

9 Övriga kommentarer

Avslutningsvis vill jag lägga fram några tankar som väckts under arbetets gång. Jag har under min diskussion lyft att migration är positivt då exempelvis länder med liten befolkningstillväxt får ett nödvändigt tillskott av människor samtidigt som länder med kraftig befolkningstillväxt och svåra förutsättningar att ta hand om så stora befolkningar får en lättnad på befolkningstrycket. Detta väcker frågor såsom om vissa länder, främst u-länder, har för mycket människor? Är det ett nödvändigt ont att personer från dessa länder måste migrera till länder med krympande befolkningar, främst i-länder? Jag tror inte på påståendet att vi har för

mycket människor på vår jord. Istället är det en fördelnings- och utvecklingsfråga. Utifrån påståendet att migration och utveckling kan ses som en omvänd u-kurva kan jag i så fall ställa mig frågan att vad ska hända när u-länder når toppen på kurvan och sannolikheten till migration minskar? Detta kommer sannolikt att ske parallellt med att u-länder når nästa stadium i den demografiska transitionen vilket innebär att även u-länder får en avstannande eller minskande befolkningstillväxt. Var ska då arbetskraften komma ifrån? Kommer teknologiska framsteg att undvika en sådan utveckling? Jag är medveten om att detta är långt fram i tiden men samtidigt visar det på föreställningen att de som idag ses som u-länder fortfarande ska tillgodose i-ländernas behov. Frågan huruvida detta kommer ske kan endast framtiden utvisa.

Vidare vill jag lyfta frågan kring överstatliga ramverk. Internationell migration trotsar nuvarande staters suveränitet i och med att människor rör sig i allt större utsträckning samtidigt som stater försöker begränsa och rikta invandringen. FN är för tillfället den organisation som arbetar med migrationsfrågor på överstatlig nivå men problemen kvarstår hur man på ett effektivt sätt ska handskas med utmaningarna kring internationell migration och utveckling. Detta skulle för mig vara mycket intressant att arbeta vidare med och skulle kunna bli en annan mycket intressant och relevant uppsats inom ämnet.

10 Sammanfattning

Genom alla tider har migration varit ett frekvent inslag i människans utveckling. Idag har globaliseringen och de teknologiska framstegen möjliggjort ett än större flöde av människor världen över. De flesta länderna i den industrialiserade världen har en svag och i vissa fall till och med en negativ befolkningstillväxt samtidigt som många av u-länderna kämpar med en stark befolkningstillväxt. Detta har lett till att många människor migrerar i jakt på bättre levnadsstandard i rikare länder även om majoriteten av världens migration är intern. Invandring är nödvändig i många länder för att klara försörjningen för de allt mer åldrande befolkningarna. Frågan som väcks är om denna migration kan förändra förutsättningarna och möjligheterna till utveckling och i så fall hur detta visar sig. Vidare bör det i så fall undersökas om ursprungs- och destinationsländer påverkas olika. Därför har min frågeställning i denna uppsats varit:

- Påverkar migration förutsättningarna för utveckling, och i så fall i vilken utsträckning?

Jag valde även att ha två delfrågor som i min analys skulle hjälpa mig och dessa var:

- Om och i så fall hur påverkas ursprungsländer av migration?
- Om och i så fall hur påverkas destinationsländer av migration?

Jag var tvungen att avgränsa mig då migration är ett oerhört stort och komplext fenomen. Jag valde att titta närmare på hur internationell migration kan påverka

förutsättningarna för utveckling då jag ville teckna en mer övergripande bild, detta trots att jag är fullt medveten om att den största andelen av världens migration är intern. Om jag skulle ha valt intern migration hade jag varit tvungen att använda mig av en fallstudie vilket i sig varit intressant men samtidigt omöjliggjort en övergripande förståelse av migrationens påverkan.

Metodmässigt har jag utgått mycket ifrån fakta från internationella organisationer då dessa har tecknat en övergripande bild samtidigt som många haft en djupare kvalitativ dimension. Framst rapporter från FN: s olika organ har varit till stor hjälp där Human Development Report 2009 träder fram. Jag är medveten om att mycket information jag valt att använda mig av är riktad på ett eller annat sätt. Vidare tror jag att jag, medvetet eller ej, letat efter information som har stöttat mina tankar och hypoteser jag haft sedan innan angående ämnet. Trots detta hoppas jag att jag i och med valet att presentera både negativa och positiva effekter gett en mer öppen föreställning om huruvida migration är mest positiv eller negativ ur utvecklingssynpunkt.

De teoretiska utgångspunkterna valde jag utifrån tanken om att visa vad som styr valet att migrera, vilka ramverk som reglerar migration samt även ett bakgrundsavsnitt som målar upp den generella bilden av internationell migration. Inledningsvis presenterar jag push- and pullteorin som behandlar valet att migrera och vilka påverkande faktorer det finns. Vidare tas två europeiska ramverk upp, Schengenavtalet och Dublinförordningen, som reglerar internationell migration då det saknas ett effektivt, allmängiltigt och globalt regelverk. Avslutningsvis finns det ett avsnitt som ska ge en bakgrund till förståelsen av hur den internationella migrationen ser ut.

I analysen presenterar jag inledningsvis olika former av migration då det är viktigt att göra en distinktion av de olika typerna. Jag valde att ta upp arbetskraftsmigration, asyl och cirkulär migration då dessa tre former kan ses som viktiga. Detta för att arbetskraftsmigration är ofta den vanligaste orsaken att migrera, asyl för att det är en viktig och påtvingad form av migration samt cirkulär migration som generellt sett ses som den form av migration som bäst kan skapa utvecklingsmöjligheter. Vidare diskuterar jag för- och nackdelar av migration och dess påverkan på utvecklingsmöjligheter. I ursprungsländer märks tydligt remitteringar som positiv effekt samtidigt som fenomenet Brain Drain ses som negativt. För destinationsländer uppstår andra utmaningar i form av misstänksamhet och rädsla bland ursprungsbefolkningen men i gengäld kan migranter ofta bidra starkt till den inhemska ekonomiska tillväxten och utvecklingen. Jag bestämde mig för att avsluta analysen med ett kapitel om enbart relationen mellan utveckling och migration då jag ansåg att det behövdes eftersom föregående kapitel endast behandlat konsekvenserna av migration.

De slutsatser jag kunnat dra är att migration är ett komplext, heterogent och svårbehandlat fenomen där det kvarstår mycket arbete dels för respektive land men även på en global nivå. Migration kan påverka möjligheterna till utveckling i både ursprungs- och destinationsland men i vilken utsträckning beror på hanteringen av konsekvenserna för att utnyttja migrationens fulla utvecklingspotential. För att det finns är uppenbart, frågan är endast huruvida det

kan användas på bästa sätt. Trots många negativa händelser kring detta ser utvecklingen ljus ut för migration och utveckling, vilket är nödvändigt då migration är en företeelse som i de flesta fall ser ut att öka i framtiden.

11 Referenser

Dublinförordningen (2003) ”RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 343/2003 av den 18 februari 2003 om kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en asylansökan som en medborgare i tredje land har gett in i någon medlemsstat”, 2010-11-08 http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sv/oj/2003/l_050/l_05020030225sv00010010.pdf

Engberg-Pedersen, Poul; Nyberg-Sørensen, Ninna och Van Hear, Nicholas (2002) ”The Migration-Development Nexus: Evidence and Policy Options State-of-the-Art Overview”, *International Migration*, volym 40, (2002) s. 3-47.

EU4journalists ”Sysselsättning – Socialpolitik – hälsa”. *European Journalist Centre*, 2010-12-13 <http://www.eu4journalists.eu/index.php/dossiers/swedish/C22>

Europa (2009) *Schengenområdet och Schengensamarbetet*. En sammanfattning av EU-lagstiftningen, EU: s webportal, 2010-12-08 http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedom_security/free_movement_of_persons_asylum_immigration/133020_sv.htm

EU-upplysningen (2009) Bakgrund och utveckling, 2010-11-05 <http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Schengen/Schengens-bakgrund-och-utveckling/>

EU-upplysningen (2010) Asylpolitik inom EU, 2010-12-02 <http://www.eu-upplysningen.se/Amnesomraden/Asyl-och-invandring/Asylpolitik-inom-EU/>

FN, Förenta Nationerna, Population Division of the Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat (2009) *World Population Prospects: The 2008 Revision. Highlights*. New York: United Nations, 2010-11-15 http://esa.un.org/unpd/wpp2008/pdf/WPP2008_Highlights.pdf

GCIM, Globala kommissionen om internationell migration (2005) *Migration i en värld av ömsesidigt beroende: nya handlingslinjer*, Rapport, 2010-11-15 <http://www.temaasyl.se/Documents/Organisationer/Ovriga/Migration%20i%20en%20v%C3%A4rld%20av%20v%C3%B6msesidigt%20beroende%20Nya%20handlingslinjer.pdf>

Hammar, Tomas; Brochmann, Grete; Tamas, Kristof; Faist, Thomas (ed.) (1997) *International Migration, Immobility and Development – Multidisciplinary Perspectives*. Oxford: Berg

Hansen, Peo (2008) *EU: s migrationspolitik under 50 år – ett integrerat perspektiv på en motsägelsefull utveckling*. Lund: Studentlitteratur

ILO (2010) *International Labour Migration – A rights-based approach*. Geneva: The International Labour Office, 2011-01-06
http://www.ilo.org/public/english/protection/migrant/download/rights_based_approach.pdf

IOM (2010a) *Facts and Figures*, 2010-12-10
<http://www.iom.int/jahia/Jahia/about-migration/facts-and-figures/lang/en>

IOM (2010b) *Migration and Development – Welcome*, 2010-12-15
<http://www.migrationdevelopment.org/>

Justitiedepartementet (2009a) *Kommittédirektiv, Cirkulär migration och utveckling, Direktiv 2009:53*, 2010-11-12
http://www.sou.gov.se/cimu/pdf/dir2009_53.pdf

Justitiedepartementet (2009b) *Migrationspolitik*, faktablad, Regeringskansliet, 2010-11-03 <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/13/35/43/b5514b31.pdf>

Justitiedepartementet (2009c) *Asyl*. Regeringskansliet, 2010-12-02
<http://www.sweden.gov.se/sb/d/9688>

Justitiedepartementet, (2010) *Migrations- och asylpolitik*. Regeringskansliet, 2010-11-11 <http://www.sweden.gov.se/sb/d/9685>

KAKI (2005) *Arbetskraftsinvandring till Sverige – befolkningsutveckling, arbetsmarknad i förändring, internationell utblick*, Delbetänkande av KAKI. Stockholm: Statens offentliga utredningar 2005: 50, 2010-11-29
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/04/54/60/5af98922.pdf>

Kommittén för cirkulär migration och utveckling (2010) *Cirkulär migration och utveckling – kartläggning av cirkulära rörelsemönster och diskussion om hur migrationens utvecklingspotential kan främjas*. Delbetänkande av Kommittén för cirkulär migration och utveckling. Stockholm: Statens offentliga utredningar 2010:40, 2010-12-15
<http://www.regeringen.se/content/1/c6/14/67/77/60c3ebd9.pdf>

Kunz, Jan & Leinonen, Mari (2007) "Europe without borders: rhetoric, reality or Utopia?" i Pécoud, Antoine & de Guchteneire, Paul. *Migration without Borders – Essays on the Free Movement of People*. New York: Berghahn Books

Lee, S, Everett (1966) "A Theory of Migration", *Demography*, Vol. 3, No. 1 (1966), pp. 47-57 Population Association of America, 2010-11-29
<http://www.jstor.org/pss/2060063>

Lundh, Christer & Ohlsson, Rolf (1999) *Från arbetskraftsimport till flyktinginvandring*. Andra upplagan, Stockholm: SNS Förlag

Newland, Kathleen (2009) *Circular Migration and Human Development*. Human Development Research Paper 2009/42, UNDP, 2010-12-06
http://hdr.undp.org/en/reports/global/hdr2009/papers/HDRP_2009_42.pdf

Peters, L. Gary & Larkin, P. Robert (2008) *Population Geography - Problems, Concepts and Prospects*. Ninth edition, Dubuque: Kendall/Hunt

Potter, B. Robert; Binns, Tony; Elliott, A Jennifer; Smith, David (2008) *Geographies of Development - An Introduction to Development Studies*. Tredje upplagan. Gosport: Ashford Colour Press

Regeringen (2006) *Regeringens skrivelse 2006/07:58 – Migration och asylpolitik*. 2011-01-06 <http://www.regeringen.se/content/1/c6/07/95/77/5b6931a0.pdf>

Rådström, Jan-Evert (2009) "Sverige tar över ledningen för världens största ekonomi", *Värmlands folkblad på Internet*. Publicerad 2006-06-15, 2010-12-13
<http://www.vf.se/node/42033>

Ratha, Dilip (2009) "Remittances in Development: A lifeline to poor Countries". *Finance and Development*, december 2009, Volume 46, Number 4. World Bank, 2010-12-15 <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fandd/2009/12/ratha.htm>

Skeppholm, Teresa (2006) "Flyktingarna i kläm med EU: s regler", *SVT 2006-05-15*, 2010-11-08
http://svt.se/2.45982/1.588068/flyktingarna_i_klam_med_eu_s_regler?lid=puff_588068&lpos=rubrik

UNDESA (United Nations Department of Economic and Social Affairs) (2004) *World Economic and Social Survey 2004, International Migration*, New York: United Nations, 2010-11-19
<http://www.un.org/esa/policy/wess/wess2004files/part2web/part2web.pdf>

UN General Assembly (2006) *International migration and development. Report of the Secretary-General*, 18 May 2006, A/60/871, 2010-12-03
<http://www.unhcr.org/refworld/docid/44ca2d934.html>

UNDP (2009) *Human Development Report 2009 - Overcoming barriers: Human mobility and development*. New York: Palgrave Macmillan, 2010-11-29
http://hdr.undp.org/en/media/HDR_2009_EN_Complete.pdf

Utrikesdepartementet (2008) *Regeringens skrivelse 2007/08:89, Sveriges politik för global utveckling*, 2010-11-15
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/10/10/82/03480187.pdf>